

VOLAPÜKANŠ FAMIŠ TALA

VOLAPÜKAN BALID ELA EKATERINBURG... SE FRANSÄN.

Fa 'Daniil Morozof': vicifal.

Enu eprimob ad spodön ko hiel Anatolij Sidorov: jenavan ela 'Esperanto' (äbegom ad nunön oke notetis anik Volapüki tefölis), danädü kelan eseivob, das netabukem Rusänik (in el Sankt-Peterburg; lepals e dalepals obiks inemons oni publügabukemi, ab cifodans attimik Rusänik äsludons ad ceinön nemi at ko seväd teltumyelik) labon lisedi Volapükanas lampöräna Rusänik (pämod at pepübön medü segivots tel, sevabo ün yels: 1887 e 1888). Spodan nolaliegik igo äsedom obe kopiedi (sotüli ito pidepenöli nen vödem leigätik Volapükik) lebuka et. Poso äbonedob bukeme sotüli fomü magods rigik pidigitüköli pämoda pemäniotöl, ed äpübob bevüresodo dokümi tefik leäktronik, fa ob boso pibevoböli (samo pö ragiv ela 'Yahoo!'¹).

Pö vestig liseda et eküpop, das Volapükan bal älödom in zif ot, äsä ob, sevabo in 'Ekaterinburg'. Jenöfot at vemo enitedälükon obi, bi nutimo el Ekaterinburg i labon slopanis Volapüka. Is plä ob nog hiel Oleg Temerov lödom: Volapükan zilik, kelan ämekom bevüresodatopi vemo frutiki labü maters valasotik dö pük obsik², äpreparom vödabuki e tidamedömis votik pro Rusänapükans Volapüki lärnöls, ed änotükom dü yels anik vigagesedi Volapükik³. Desir ad seividön mödikumosi dö büan obsik in 'Ekaterinburg' esüikon pö ob. Fonät ot tumyela degzülid enunon dö om sökölösi: "hiel 'Grandchamp' (Rusänapüko: 'Granshan'), 'Alexander' (Rusänapüko: 'Aleksandr'): tidan in el Ekaterinburg". Luverätiküno otani tefon penet somik de tataragiv jenavik Rusänik⁴: "Hiel 'Aleksandr Viktorovich de Granshan'. Pemotöl tü del deglulid prilula yela: 1853. Äcalom as tidan Fransänapüka pö realajul di 'Aleksej' in el Ekaterinburg (jul so pinemon stimü leplin: 'Aleksej Aleksandrovich') ün yel: 1887."

Läbo etuvob yegedi jenavana: 'Vladimir Mikiťjuk' tiädü "Kariers e fäts esetevölans se Fransän in provin di 'Perm' de laf telid tumyela degzülid jüesa prim tumyela teldegid" (se gased nolavik: "Nunian jenavik Luralänik", yel: 2016, nüm: 3 (ü: 52), pads: de 112 jüesa 121)⁵. Ma penäd at nunob lifanotetis anik tefü Volapükan bo balid ela Ekaterinburg.

Hiel Aleksandr Viktorovich Pinel'-de-Granshan (pimotöl tü 1853, VI^{ul}, 30; liedo notets fonätas difik dö dat fümik moteda no baibinons tefü od) ävedom balan tidanas ela Ekaterinburg ün yel: 1882. Älifädöm cilüpi e yunüpi oka in Fransän, kö äfiduinom juli privatik in el Orléans. Finü degyel miljöltumveldegid äfealotädöm lü Rusän.

Tü gustula del 31^{id} yela: 1878 < äcalükoy omi asä tidölani nelaidüpik Fransänapüka pö gümnad di 'Novocherkassk'. Latikumö mö yels tel 'de Granshan' äsetevom lü zif: 'Vol'sk', kö ätidom pö donagümnad e realajul.

Neplid demü kosid nesaidik äkoedon tuvön eli de Granshan vobapladi gudikum. So sis yel: 1882, setula del 23^{id} ädunodom as tidan pö realajul ela Ekaterinburg. Ye dü lunüp no ävedükoy omi kevobani laidacalik, sodas äcalom as tidölan ma vobükam lelivik. Klülo stad somik änepliton eli Aleksandr Viktorovich. Äbinom man desinodiälik, klu in Luralän äprimom ad nitedälön dö goldinijafäd e dunamods tefik. Ün yel: 1884 < äbenoplöpom pö beg ad leadön guvön omi goldineraglunis in glunidalabots di 'Berjozovskaja' e di 'Kamenskaja' (provin di 'Perm'). Tü 1885, dekul, 31 äleadoy guvön omi goldinameinädi di 'Rafael', lü glunidalabot: 'Monetnaja' in provin ot dutöli. Luveratiko el 'de Granshan' äsevädükom oki asä jäfödisevani ön räyun metodas ettimo nulädikas goldinijafäda. El Aleksandr Viktorovich äjäfom me goldinijafäd dü degyels anik. Fe no ävedom büsitan famik ä gretakatädan, ab äplöpom ad ceinön oki de lödiloatan ad domidalaban, bi äremom blögado in el Ekaterinburg.

Ün yel: 1891 < bos veütik äjenon pö el 'de Granshan', sevabo tü del 16^{id} novula älasumoy omi as liman laidacalik stäfa realajula. Ün degyel 1890^{id} el Aleksandr Viktorovich ädagetom sikotis mödik. Tü 1894, VII^{ul}, 16 ägevoy ome, pötü benoseks realajulanas pö maturaxam, danamapenedi calöfik nemü kälädan tidaziläka di 'Orenburg', in ziläk kelik tidastitods ela Ekaterinburg ädutädons. Tü 1895, 11^{ul}, 16 päpromuvom ad titulakonsälal, ed ün yel fovik

ävedom cämaccalan. Latikumo nog mö yels tel ägevoy ome tituli kurakonsälala. Ün degyel ot äbenodistükoy omi me sikots löpik, sevabo pädekotom ko dekot stimü saludan: ‘Stanislav’ greda kilid (tü 1895, I^{ul}, 1), e päbelegivom me kön mebü regam ela Aleksandr kilid: zar Rusänik, efe ad lenlabön su blöt len jarp di ‘Aleksandr’ (kön pägevon tü del 24^{id} febula yela: 1896).

Finü tummyel degzülid el ‘de Granshan’ id äkompenom pö sogädalif ela Ekaterinburg. Ävedom liman jäfidik famika soga Luralänik natavilöfanas (sevabo: ‘UOLE’, — ‘Ural'skoe obshhestvo ljubitelej estestvoznaniya’), e periodiko ävisitom kobikamis notidik ona, samo ün yel: 1888 < äkomom pö kobikams tel limanas ela ‘UOLE’, ed ün yel: 1889 < pö kobikams kil.

Latikumo tidan äfinükom kosami oka ko klubäd sogädik nolavik at. Ün laf telid degyela lätik tummyela degzülid äkompenom pö fün soga di ‘Ekaterinburg’ pro löfans lekanas jönik (sevabo: ‘EOLII’, ‘Ekaterinburgskoe obshhestvo ljubitelej izjashhnych iskusstv’).

Dü tim anik igo äguvom pö nogan et dilädi lekanadustoda (ma gased: “Vig ela Ekaterinburg”, yel: 1896, nüm: 14). Zuo äkompenom vilöfo pö disputs literatik fa klub ot pinoganüköls.

Primü tummyel teldegid in el EOLII feits ädavedons sekü säkäds ä teläls bolitiks, e ‘de Granshan’ äsäkosädöm ko klub at. Äjäfom te me tid e büsid. Yel: 1900 < äblinon ome tituli cämakkonsälala. Nun läbik no ädefon id ün yel fovik, sevabo tü del balid yanula pädekotom ko dekot stimü jisaludan: ‘Anna’ greda kilid. Ün prilul yela: 1904 ävedom tatakonsälal, ab atos äbinon benoplöp lätik kariera omik. Sekü badikumam kosama ela de Granshan ko cifef omik ün yanul yela: 1907 < päfeapladam ini febodajul di ‘Krasnoufimsk’. Fealotäd lü el Krasnoufimsk leno äfredükon tidani, bi äposplibükom in el Ekaterinburg domi lönik, zuo el Krasnoufimsk no älabon mögis so mödikis ad büsidajäf. Ün degyel 1900^{id} el ‘de Granshan’ äkosikom ko bankals anik Fransäna, kelans änitedälükons in el Ekaterinburg. Etans ävilons jenöfükön desinodis gretik tel monifienida. Tü del zülid novula yela: 1907 < zifadail ela Ekaterinburg äbejäfon mobi de el Pinel'-de-Granshan ad getön de bankals Fransänik anik moni tökü bligods. Zuo finenans medü el ‘de Granshan’ ämobons ad prünön moni födü bum maketabumäda gretik in el Ekaterinburg. Primäts at no päjenöfükons.

El ‘de Granshan’ — bo demü feapladam neplitik — äsedom begapenädi ad sädünükön omi de cal tidana ed ad gevön ome plödüdünastadi lölik. Begapenäd et pidafölon, sodas tü del balid mayula yela: 1908 < el Pinel'-de-Granshan äfinükom calajäfi okik tidana. Ün degyel 1910^{id} äbleibom paregistarön as dalaban doma in el Ekaterinburg, e poso no äposbinükom retodis seimik pu ma doküms ragivik.

Binos rätöfik, kikodo man so desinodiälik ä plagälik äsä el ‘de Granshan’ ilärnom Volapüki. Niludob, das äkonfidom reklami de ‘Kerckhoffs’ e Volapükans votik, kelans älesagons, das suno pük ela Schleyer övedon pük bevünetik teda e büsida. Bo el ‘de Granshan’ id äspetom, das Volapük öbinon ya ün fütür nilikün tidajäfüd vemo zesüdik in juls e nivers, e Volapükitudans ögetons mesedi bundanik. Spets somik öklülädons binön drimamagotiks, ab büocedob, das düps, kels pädedietons fa el ‘de Granshan’ stude Volapüka, ädutons lü nitediküns in lifüp jenotaliegik oma.

Vög Volapüka. Yel: 2019. Nüm: 8. Pads: de 58 jüesa 60.

¹ Ladet leäktronik: ‘<https://yadi.sk/i/-lxIANpSCKVxKw>’.

² Ladet: ‘<http://volapuk.temerov.org/Volapükaneuf>’.

³ Ladet leäktronik: ‘<http://volapuk.temerov.org/Volapükaneuf/vol/Mud%20Volapüka.php>’.

⁴ Resodatoped calöfik (Rusänapükik): ‘<http://www.fgurgia.ru/old/>’: “Hiel ‘Aleksandr Viktorovich de Granshan’ ”.

⁵ Ladet sotüla bevüresodik: ‘[http://uralhist.uran.ru/pdf/UIV_3\(52\)_2016_Mikityuk.pdf](http://uralhist.uran.ru/pdf/UIV_3(52)_2016_Mikityuk.pdf)’.